

KLÍČOVÁ SLOVA

etika, spravedlivá transformace, klimatická migrace, nerovnosti, klimatická migrace, odpovědnost, spolupráce, zranitelné skupiny

FAKTA

- 20 % populace spotřebovává 80 % přírodních zdrojů. Více než polovina světového bohatství je v rukou 2 % populace.
- V roce 2024 potřebovalo zhruba 300 milionů lidí humanitární pomoc v objemu 212 miliard USD, tedy přibližně 8 % z částky, která se ročně vydává na zbrojení (2,7 bilionu USD). Ale ani to se nedostává. Naplněnost humanitárních fondů je pouhých 13 % z potřebného objemu.
- Jedna miliarda lidí nemá přístup k pitné vodě. 5 000 lidí denně zemře, protože pijí znečištěnou vodu. Téměř jedna miliarda lidí hladoví. Každý šestý člověk dnes žije v nezdravém, nebezpečném či přelidněném místě.
- Celosvětově je zhruba 281 milionů migrantů (3,6 % současné populace) a jejich počet (též v důsledku změny klimatu) narůstá. V době druhé světové války to bylo zhruba 10 % tehdejší populace.
- Aktuálně žije zhruba jedna miliarda lidí s rizikem, že budou do roku 2050 přemístěni kvůli postupnému zhoršování životních podmínek, jako je dezertifikace nebo zvyšující se hladina moří. V roce 2023 bylo zaznamenáno přes 30 milionů nových vysídlení způsobených povodněmi, hurikány, suchy a dalšími klimatickými událostmi, přičemž největší počet případů pocházel z Asie a Afriky.

DŮLEŽITÉ PRINCIPY

- **Velikost uhlíkové stopy** mezi lidmi v bohatých a chudých státech se liší až desetinásobně.
- Některé situace v životě jsou otázkou volby **mezi osobním pohodlím a kolektivní prosperitou**.
- Spolupráce je v současném světě výhodnější než konkurence.
- **Závažná opatření musíme přijímat dnes**, ačkoliv jejich výsledky budou viditelné až za desítky let.
- **Řešení klimatické změny v ČR** vyžaduje nejen technologické inovace, ale také větší důraz na vzdělávání, práci politiků, spravedlnost a strategické propojení všech zúčastněných stran.

FAQ:

- Kdo nese největší odpovědnost za emise skleníkových plynů – historicky a současně?
- Co riskujeme v případě tolerance neetických řešení, jako např. greenwashing, přemrštěné zásahy do přírody nebo vyloučení chudších skupin z rozhodování?
- Jak přistupovat k technologiím s těžko předpověditelnými riziky, jako např. geoengineering či genetická modifikace organismů, za jejíž propagací stojí velké a mocné soukromé firmy?
- Jaké jsou možnosti a rizika využití AI pro řešení klimatických problémů?
- Kde jsou etické hranice pro použití AI v marketingu, tvorbu dezinformací nebo politických kampaní spojených s klimatickou změnou?

ODKAZY

PODCAST

TIP

SVĚT PRO VŠECHNY

„Nejlepší cestou k vlastnímu neštěstí je zakrývat si oči před neštěstím jiných.“
Václav Havel

Bohatství států bylo v devatenáctém a dvacátém století jednoznačně spjato s konzumací fosilních paliv. Je však obtížné připsat historické emise nějakému člověku či státu, když je jejich vznik spojený velkou měrou i s činností firem. A konečně ani firmy by neprodukovaly emise, pokud by jednotlivci nevyužívali jejich služby a produkty a stát nenastavil pravidla, která to umožnila.

Pokud bychom se zdroji zacházeli stejně jako doposud, potřebovali bychom k uspokojení vlastních potřeb ne jednu, ale dvě a půl planety Země. Na globální úrovni proto vznikly v rámci OSN tzv. cíle udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals, SDGs). **Jedním z předpokladů udržitelné existence lidí na Zemi je dosažení klimatické neutrality společně a v co nejkratší době – nejpozději do roku 2050.**

Některá města i celé krajiny budou zcela neobyvatelné. V řadě případů je jediným východiskem opuštění domova a migrace. Klimatická migrace je tak stále závažnější globální výzvou. Každý rok jsou miliony lidí nuceny opustit své domovy kvůli přírodním katastrofám spojeným s klimatickými změnami.

Spravedlivá transformace má být procesem, v němž státní i nestátní instituce (vlády, samosprávy, spolky i jednotlivci) vytvářejí férové společenské podmínky pro plynulý přechod od znečišťujícího způsobu výroby k udržitelné ekonomice. Zranitelným skupinám, jako jsou děti, senioři, nemocní, handicapovaní a lidé bez domova, bude nutné poskytnout pomocnou ruku v první řadě jako prvním. Dále jsou to ekonomicky produktivní lidé, kteří ale vinou transformace přišli o svůj zdroj obživy nebo se kvůli klimatické změně v jejich zemi neúnosně zhoršily životní podmínky.

V oblasti obnovitelných zdrojů může vzniknout výrazně více pracovních míst včetně lepších podmínek, než kolik jich hrozí zaniknout ve fosilním průmyslu. Zavírání klimaticky škodlivých provozů musí doprovázet podpora (např. rekvalifikace, kompenzace, předčasné důchody aj.), která zajistí lidem či celým průmyslovým regionům důstojný život.

Lidé, kteří přišli o svou obživu, frustrovaní, na které se nedbá, jsou zoufalí... mnohdy volí extrémisty... a bojkotují snahy ostatních.

Oslabení lidé trpí změnou klimatu nejvíce – nemůžeme babičky, malé děti, chudé či nemocné hodit přes palubu.

SHRNUTÍ

Naše prosperita v době klimatické změny zdaleka nezávisí jen na tom, jaké technologie či ekonomická opatření zavedeme. Musíme se vypořádat i s řadou etických dilemat, abychom zachovali co nejvíce svobodný a obyvatelný svět pro všechny lidi a další biologické druhy. Svět, který bude pro všechny co nejvíce spravedlivý. Všichni lidé na Zemi nemají stejné možnosti čelit důsledkům klimatické změny nebo řešit její příčiny. Nemají také ani stejný podíl na jejím vzniku.

ZORIENTUJ SE

Které z cílů udržitelného rozvoje se týkají klimatické změny? Kde vidíte souvislosti?

Které z uvedených cílů se týkají České republiky nejvíce? Kde máme jako společnost rezervy?

Který cíl je pro tebe osobně zásadní, který se tě přímo týká nebo bys ho chtěl/a aktivně řešit?

COOL PŘÍKLADY

Asociace společenské odpovědnosti pomáhá firmám naplňovat Cíle udržitelného rozvoje OSN v oblasti podnikání. Udržitelnost se má stát přirozenou součástí podnikání i fungování každé organizace v Česku.

Dobrovolník.cz šíří povědomí o dobrovolnictví v České republice a nabízí možnosti zapojení pro dobrovolníky. Organizacím naopak pomáhají najít dobrovolníky.

Člověk v tísni pomáhá ohroženým komunitám po celém světě vyrovnávat se s dopady změny klimatu a připravit se na ty, které teprve přijdou.

ÚKOLY

- Zjisti, jaké nástroje vedoucí k udržitelnosti mají tvá obec nebo kraj.
- Velké firmy mají za povinnost podávat v rámci ESG monitoringu pravidelné reporty. Co to znamená, co takový report sleduje?
- Do jakých aktivit, které pomáhají s udržitelnými cíli OSN, se můžeš už teď jako dobrovolník zapojit?

V SOUČASNÉM SVĚTĚ NESTAČÍ STARAT SE JEN O SEBE

